

Vili Kharizanova: Protecția organică a plantelor și protecția integrată a plantelor „lucrează” în favoarea naturii, nu împotriva ei, și se încadrează în viziunea privind viitorul agriculturii.

Автор(и): Нора Иванова, Редактор Растителна Защита /РЗ/

Дата: 04.05.2023 Брой: 5/2023

Interviu cu prof. d-r Vili Harizanova, decan al Facultății de Protecție a Plantelor și Agroecologie a Universității Agricole din Plovdiv

Istoria formării în domeniul protecției plantelor în Bulgaria este strâns legată de istoria și dezvoltarea învățământului agronomic din țara noastră.

La început, prima Facultate de Agronomie, înființată prin Decretul nr. 7 din 1909, făcea parte din Universitatea din Sofia, iar primul ei decan a fost prof. Yanaki Mollov, care, în paralel cu activitatea didactică, a îndeplinit și sarcina responsabilă de ministru al agriculturii.

Un rol decisiv în stabilirea Facultății de Agronomie la nivel universitar l-a avut dr. Dimitar Atanasov, care a reușit să asigure fondurile lipsă pentru construirea unei clădiri independente, pentru echiparea unui laborator fitopatologic, a unei sere, a unui laborator de producție vegetală, pentru cărți și specializări. Astfel, într-un timp scurt în Bulgaria au fost create condiții favorabile pentru o știință de succes: infrastructură, un laborator fitopatologic de clasă mondială, profesori calificați și manuale. Aceste eforturi au dat un impuls definirii ulterioare a specialității Protecția Plantelor, iar primul contingent de studenți a fost admis în anul universitar 1950-1951. În cadrul specialității s-au format două catedre independente – Entomologie și Fitopatologie.

La 4 iunie 1975, specialitatea „Protecția Plantelor” a fost mutată din - Sofia la Institutul Superior de Agricultură (ISA) din Plovdiv. Prin Decretul nr. 27/1.09.1983 la ISA a fost înființată o Facultate de Protecție a Plantelor și Solului, avându-l ca decan pe prof. Dobri Burov. În 1991 a fost deschisă o a doua specialitate – Agroecologie, iar facultatea a fost redenumită Facultatea de Protecție a Plantelor și Agroecologie.

- Profesoară Harizanova, de la înființarea Facultății de Protecție a Plantelor la Plovdiv, acum 40 de ani, până în prezent, ați fost dedicată conceptului de combinare a protecției plantelor cu protecția mediului și, mai precis, protecția solului. Este acesta conceptul care face facultatea pe care o conduceți atât de de succes, căutată și preferată?

Acesta este cu siguranță unul dintre motive. Conducerea facultății a fost întotdeauna ghidată de înțelegerea legăturii strânse dintre protecția plantelor și mediu. Contaminarea solului și apei cu pesticide, distrugerea speciilor benefice de insecte, inclusiv a polenizatorilor, precum și perturbarea echilibrului natural se numără printre efectele negative posibile asupra mediului rezultate din aplicarea măsurilor de protecție a plantelor. Faptul că avem specialiști în aceste două domenii ne permite să formăm specialiști în protecția plantelor care aplică metode și mijloace moderne pentru protecția culturilor, ținând cont de factorii de reglare naturală și, pe de altă parte, ecologiști care cunosc bine posibilitățile de reducere a impactului dăunător al practicilor agricole și al protecției plantelor.

În acest sens, se poate spune că Facultatea oferă o formare unică în aceste două specialități.

- Încă de la începutul înființării specialității Protecția Plantelor în 1951, au existat două catedre – Catedra de Entomologie și Catedra de Fitopatologie. Chiar atunci, în cadrul Catedrei de Entomologie a fost creată disciplina Combaterea Biologică, iar în cadrul Catedrei de Fitopatologie – Imunitatea Plantelor. Care este rolul combaterii biologice în protecția modernă a plantelor și considerați că protecția integrată a plantelor este viitorul pentru asigurarea sănătății plantelor?

Protecția biologică a plantelor are o istorie de peste 2000 de ani, dar după introducerea pe scară largă a pesticidelor chimice sintetice după cel de-al Doilea Război Mondial până la sfârșitul secolului trecut, a fost oarecum uitată în majoritatea țărilor europene. În Bulgaria, însă, așa-numita combatere biologică a fost aplicată pe scară largă până în 1990. Din păcate, atunci când alte țări europene au început producția în masă de bioagenți, în țara noastră nu a mai rămas niciun singur biolaborator. Am avut specialiști experimentați atât în producția, cât și în aplicarea bioagenților în diverse culturi de câmp și perene. Dar ca disciplină academică, Combaterea Biologică, redenumită mai târziu **Protecția Biologică a Plantelor**, a fost predată fără întrerupere studenților din toate specialitățile facultății. Profesorii conducători prof. Angel Harizanov, prof. Troya Babrikova și, pentru o scurtă perioadă, prof. Venelin Pelov, au dezvoltat disciplina, au scris manuale și cărți, au creat materiale didactice și tot ce este necesar pentru ca studenții noștri să primească cea mai bună formare posibilă.

Spre deosebire de Protecția Biologică a Plantelor, conceptul de **Protecție Integrată a Plantelor** este mult mai tânăr; a apărut în anii 1960 ca răspuns la deficiențele deja manifestate ale combaterii chimice. Istoria sa este scurtă, dar nu ar trebui să existe îndoieli cu privire la viitorul său. Prin definiție, protecția integrată a plantelor combină toate metodele cunoscute de combatere a dăunătorilor, bolilor și buruienilor, iar metoda biologică este printre cele mai esențiale elemente ale oricărui program de protecție integrată a plantelor.

Până în prezent, Europa are o strategie privind modul de reducere a poluării mediului, a pierderii biodiversității și a efectului dăunător asupra climei prin modificări ale sistemelor agricole și ale protecției plantelor, un rol cheie fiind atribuit protecției integrate a plantelor.

În esență, protecția biologică a plantelor și protecția integrată a plantelor „lucrează” în favoarea naturii, nu împotriva ei, și se încadrează în viziunea asupra viitorului agriculturii.

- A început a treia revoluție „verde” în Europa, care implică schimbări radicale în filosofia protecției plantelor. Scopul este de a atinge un statut sanitar ridicat al producției vegetale într-un mediu climatic și

fitosanitar instabil, foarte dinamic. Care este instrumentarul științific, tehnologic și de produs pe fondul regimului strict de reglementare a utilizării pesticidelor, pentru gestionarea riscurilor, pentru construirea unui alt nivel de conștientizare și definirea unor soluții experte adecvate?

Definiți foarte exact schimbările care vor avea loc în filosofia protecției plantelor – radicale. De la o protecție a plantelor menită doar să distrugă direct un anumit organism dăunător, la o protecție a plantelor în care aceasta este ultima soluție. Protecția plantelor devine o componentă a conceptului mai larg de sănătate a plantelor, care include sănătatea solului în care vom semăna sămânța, complexul de microorganisme și nutrienți din acel sol, caracteristicile seminței, inclusiv rezistența sau cel puțin toleranța la boli și dăunători importanți din punct de vedere economic, aplicarea de noi practici agricole în cultivarea culturilor, cum ar fi culturile intercalare, culturile capcană, fâșiile de plante înflorite, mulcirea etc., care încurajează organismele benefice și au un efect respingător sau suprimant asupra celor dăunătoare. Când adăugăm oportunitățile oferite de digitalizarea proceselor – internetul, metodele de teledetecție, mijloacele inovatoare de gestionare a densității populațiilor de dăunători și boli fără a le distruge neapărat – acestea sunt doar o mică parte a instrumentarului tehnologic și de produs, după cum spuneți, cu ajutorul căruia am putea atinge obiectivele stabilite în Strategie. Este o chestiune de timp până când aceste noi produse și tehnologii vor fi utilizate pe scară largă în practică, dar în acest scop este necesară o muncă mult mai intensă la nivel național pentru a ridica gradul de conștientizare al agricultorilor cu privire la schimbările care vor avea loc și la inovațiile în protecția plantelor. Direcția este clară. Agricultură de succes necesită o cooperare strânsă în cadrul triumphiului cunoașterii: știință – educație – afaceri și administrație publică. Crearea capacității experte necesare a specialiștilor bine pregătiți care vor lucra în strânsă cooperare cu oamenii de știință, cu învățământul universitar și cu organizațiile de ramură ale producătorilor, procesatorilor și comercianților este esențială.

Ca instituție de învățământ, ne îndeplinim sarcina – să formăm tineri specialiști în spiritul acestei noi filosofii.

- În 2013, la Facultatea de Protecție a Plantelor și Agroecologie a fost înființat Centrul pentru Managementul Integrat al Bolilor Plantelor. Ce face exact acest centru și poate fi folosit atât de studenți, cât și de cadrele didactice și de producători?

Centrul a fost inaugurat oficial la 20 mai 2014. Centrul oferă un sistem modern de protecție a plantelor pentru a sprijini agricultorii din țară. Metodele utilizate includ prognozarea dezvoltării bolilor și dăunătorilor plantelor pe baza datelor meteorologice și a modelelor matematice cu acces la internet, efectuarea de cercetări de teren și de laborator pentru rezolvarea unor probleme practice importante. Rezultatele sunt disponibile online și ajung rapid la părțile interesate. Acestea sunt utile nu numai pentru cadrele didactice, doctoranzii și studenții Universității Agricole, ci și pentru agricultori.

- Transformarea Institutului Superior de Agricultură într-o universitate la începutul noului mileniu a coincis cu armonizarea sistemelor europene de învățământ superior. Acest lucru a necesitat crearea de noi cursuri, module și specialități care să îndeplinească cerințele europene privind calitatea și transferul de cunoștințe. Din 2016, specialitatea „Protecția Plantelor” se clasează pe primul loc în sistemul de clasament universitar din Bulgaria. Care este motivul acestui interes enorm pentru facultatea dumneavoastră? Formarea oferită de dumneavoastră este căutată și de studenți străini?

Interesul pentru specialitățile din domeniul Protecției Plantelor este dictat în primul rând de nevoia de specialiști cu un astfel de profil. Agricultura are nevoie de doctori ai plantelor cunoscători. Importanța acestui tip de specialiști la nivel mondial crește în paralel cu adoptarea tot mai largă a conceptului de dezvoltare agricolă durabilă, în care protecția plantelor **nu trebuie să dăuneze mediului**.

Recunoașterea și locul întâi în domeniul profesional Protecția Plantelor sunt un rezultat logic al unei munci excelente la multe niveluri. Pornind